

Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΩΝ.

Κωνσταντίνος Γανωτής.

Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε μέσα στὸν Παράδεισο καὶ εὐτυχία του ἦταν ὁ Θεὸς καὶ τὰ δῶρά του, ὀλόκληρη ἡ φύση, ὕλική καὶ πνευματική.

Ἐπαρξιακὸ στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου ἦταν πάντα ἡ χαρά, ἡ ικανοποίηση τῶν ἐπιθυμιῶν του καὶ ἡ ἀσφάλεια αὐτῶν, δηλαδή νὰ εἶναι αἰώνια ἀγαθὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι αἰώνιος. Ὁ πόνος, ὁ θάνατος, ἡ κακία, οἱ φυσικοὶ νόμοι δὲν ὑπῆρχαν ἀκόμα καὶ ὁ ἄνθρωπος τὰ ἀγνοοῦσε. Ἦξερε μόνο τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀθωότητα, ποὺ τὴν χαρακτήριζε. Καὶ κάτι ἀκόμα, αἰσθανόταν ὅτι ἡ στέρηση αὐτῶν θὰ ἦταν πολὺ κακὸ πρᾶγμα. Αὐτὸ τὸ αἰσθανόταν.

Καὶ ὅμως ἐτόλμησε νὰ ἀψηφήσει τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προτιμήσει τὸ θάνατο. Αὐτὸ ἦταν ἡ κολοσσιαία βλακεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν θὰ μάθουμε ποτὲ γιατί τὴν ἔκανε, ὅπως κι ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ξέρουμε γιατί ἀμαρτάνουμε αὐτὸ εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ τὸ μυστήριό τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι ὑπαρξιακὸ στοιχεῖο κι αὐτὴ τῆς ἀνθρώπινης φύσης.

Ὅταν ὁ Κάιν ἔκανε τὴν ἀδελφοκτονία κι ἐτοιμάστηκε νὰ δεχτεῖ τὴν ποινὴ του, τὸν θάνατο, ἐξεπλάγη ἀπὸ τὴν βεβαίωση ὅτι δὲν θὰ πεθάνει, ὅπως δὲν πέθαναν καὶ οἱ γονεῖς του ἀμέσως μετὰ τὸ ἀμάρτημά τους. Ὁ Θεὸς ἔδωσε χρόνο στοὺς ἐπαναστάτες τοῦ Παραδείσου γιὰ μετάνοια. Αὐτὸ ὁ Κάιν δὲν τὸ δέχτηκε ἔτσι καὶ καταπιάστηκε νὰ οἰκοδομήσει τὴν

τὸ «ἀνθρώπινο γένος», πρὶν ἀπ'τὸν κατακλυσμό. Φαίνεται ὅμως πῶς στὸν τότε κόσμος, ποὺ ἦταν ὀλιγάριθμος, ἐξαίρεση ἦταν μόνον ὁ Νῶε, ποὺ ἄξιζε νὰ σωθεῖ μέσα στὴν Κιβωτό. Ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ δυὸ χιλιετίες ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, θὰ πρέπει νὰ ἔχει πολλοὺς Νῶε ἢ οἰκουμένη καὶ αὐτοὶ οἱ Νῶε συγκρατοῦν τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ καθυστεροῦν τὴν «δικαίαν αὐτοῦ ἀπειλήν».

Ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ σύγχρονου ἀστοῦ νὰ ἀπολαύσει τὴν πολυπόθητη εὐτυχία συνιστοῦν μιὰ μεγάλη τραγωδία. Ἡ λέξη ποὺ ξεστομίσαμε, ἢ τραγωδία, μᾶς θυμίζει ὅτι καὶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα οἱ ποιητές μας τέτοια παράστησαν τὴν προσπάθεια τοῦ ἀρχαίου ἀνθρώπου νὰ εὐτυχήσει. Πλοῦτος καὶ ἐξουσία ἦταν τὸ ἱστορικὸ ἰδανικὸ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος πρὸ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ μυθικὰ ἀκόμα χρόνια. Ὁ τραγικὸς Εὐριπίδης μᾶς μαρτυρεῖ σ' ἓνα χορικὸ στὶς Βάκχες του :

“ Τί τὸ σοφὸν ἢ τί τὸ κάλλιον παρὰ θεῶν γέρας ἐν βροτοῖς ἢ χεῖρ' ὑπὲρ κορυφᾶς τῶν ἐχθρῶν κρείσσω κατέχειν ; ” (Ποιό εἶναι τὸ σοφὸ καὶ ποιό τὸ ωραιότερο δῶρο ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους παρὰ νὰ ἔχει κανεὶς τὸ χεῖρ δυνατότερο πάνω ἀπ'τὴν κορυφὴ τῶν ἐχθρῶν ;)

Καὶ ὁ ἄλλος τραγικὸς ὁ Σοφοκλῆς, σὰν νὰ ἠθελε νὰ συνηγορήσει μὲ τοὺς «υἱοὺς τοῦ Θεοῦ», ποὺ νικῆθηκαν ἀπὸ τὰ κάλλη τῶν θυγατέρων τῶν «ἀνθρώπων», μᾶς ἔδωσε κι αὐτὸς ἓνα χορικὸ ποὺ ἀρχίζει κι αὐτό μὲ τὸ :

“ Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν. ”

Εἶδε ὅμως ὁ Σοφοκλῆς καὶ τὴ ματαιότητα τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ διαχρονικὰ καὶ βροντοφώνησε ἐκεῖνο τὸ τολμηρὸ :

“ Ἰὼ γενεαὶ βροτῶν, ὡς ὑμᾶς ἴσας καὶ τὸ μηδὲν ζώσας ἐναριθμῶ. ” (Ἀλλοίμονο, γενιές τῶν ἀνθρώπων, πῶς [ἢ γιατί] σᾶς βλέπω καὶ σᾶς μετράω [σᾶς λογαριάζω ἢ σᾶς βαθμολογῶ] νὰ ζεῖτε ἴσα μὲ τὸ μηδέν.)

Μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ αἰῶνα, ποὺ τὸν εἶπαν χρυσοῦν αἰῶνα, ὁ ποιητὴς βλέπει ὅλες τὶς γενιές τῶν ἀνθρώπων καὶ τὶς βαθμολογεῖ νὰ ἀξίζουν ἐν ζωῇ (ὄχι μετὰ θάνατον) μ' ἓνα ὀλοστρόγγυλο μηδέν ! Ὅσο γιὰ τὴν «ἀρχὴν» ὅπως ὀνομάζει ὁ Περικλῆς τὴν ἐξουσία, ὁ Σοφοκλῆς πάλι μᾶς βροντοφωνάζει « ὕβρις φυτεύει τύραννον » ἴσα-ἴσα ὅτι καυχιόταν ὁ Περικλῆς γιὰ τὴν Ἀθήνα του. Ἡ ἐξουσία γεννιέται ἀπὸ τὴν ἀμαρτία ! Αὐτοὶ οἱ στίχοι ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων μας προγόνων ἀποτελοῦν τοὺς σαφέστερους ὀρισμοὺς τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. Καὶ ὡς παράδειγμα ἐνδεικτικὸ μᾶς ἀναφέρει ὁ Περικλῆς στὸν Ἐπιτάφιό του ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὸ νὰ εἶναι τόσο πετυχημένοι ἀστοὶ τρῶνε τὰ εἰσαγόμενα ἐξωτικὰ

προϊόντα μὲ τὴν ἴδια αἴσθησις ποὺ τρῶνε τὰ ἐγχώρια. Οἱ ἀφελεῖς φιλόλογοι τῆς πατρίδας μου διδάσκοντας τὸν Ἐπιτάφιο στὰ Ἑλληνόπουλα, τὰ παρακινοῦν νὰ γίνουν καλοὶ πατριῶτες, νικητές, γιὰ νὰ τρῶνε ἀνάδες, μπανάνες καὶ ἀβοκάντο τόσο εὐκόλα ὅσο τὶς ἐλιές καὶ τὰ σῦκα τοῦ χωριοῦ τους !

Βλέπουμε λοιπὸν πόσο σχετικὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἱστορίας τῶν παραμονῶν τοῦ κατακλυσμοῦ μὲ τὴν ἱστορία τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος καὶ ὄλων τῶν αἰώνων τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἀδελφοί μου, δὲν κάνω αὐτὴ τὴ διάλεξη γιὰ ἐπίδειξη γνώσεων ἢ πρωτοτυπίας. Μὲ ὀδηγοῦν πολὺ περισσότερο πατρικοὶ λόγοι. Βλέπω σχεδὸν ὅλους σας σὰν παιδιὰ μου καὶ ξέρω ὅτι θὰ δώσω λόγο στὸν Πλάστη μας, ἂν δὲν ἐπιχειρήσω νὰ ἐμποδίσω, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ μένα, τὸν κατήφορο πρὸς τὸν χαμό. Γιατὶ ὅλος αὐτὸς ὁ βαρύγδουπος μῦθος τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ τὸν ζοῦμε στὶς μέρες μας, εἶναι ἓνας μῦθος τραγικός· μῦθος τραγικός, ποὺ κοστίζει τὴν ἀπώλεια τῆς εὐτυχίας σὲ δισεκατομμύρια ψυχές. Καὶ εἶναι μῦθος γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν πιστεύουν χωρὶς νὰ ἐπαληθεύεται. Εἶναι καθαρὴ μάταιη πίστη.

Ἔτσι καὶ ὁ χορὸς τῶν Θηβαίων στὸ δράμα «Οἰδίπους τύραννος», ὅταν βεβαιώθηκε ὅτι ἔγιναν ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν θαυμαστὸν Οἰδίποδα, ἔνιωσε νὰ συντρίβεται ὁ μῦθος τῆς εὐδαιμονίας του, δηλαδὴ νὰ διαψεύδεται ὁ μῦθος τῆς ἀστικῆς ζωῆς του μὲ τὸν καλὸν ἄρχοντα κ.τ.λπ. καὶ φωνάζει : “Εἰ ταῦτ’ ἀνεκτά, τὶ μάταν χορεύω ;” (“Ἄν αὐτὰ εἶναι ἀνεκτά [ἐννοεῖται ἀπὸ τοὺς θεοὺς], γιὰτὶ μάταια χορεύω ;).

Κατ’αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ σημερινὸς ἀστός βλέπει νὰ χάνονται καὶ νὰ διαψεύδονται τὰ ἀστικά ὄνειρά του, ὅτι δηλαδὴ θὰ ἔχει πλοῦτο καὶ δύναμη νὰ γίνῃ εὐτυχισμένος μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πολιτικὴ καὶ ὅμως βλέπει νὰ κατατρύχεται ἀπὸ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ ἀδυναμία νὰ συλλάβῃ ἓνα στέρεο νόημα τῆς ζωῆς. Βλέπει τὸν θάνατο νὰ σαρώνει τὰ πάντα καὶ βρίσκεται στὴ φάση νὰ φωνάξῃ μαζί μὲ τὸν Σοφοκλῆ « Ἴω γενεαὶ βροτῶν, ὡς ὑμᾶς ἴσας καὶ τὸ μηδὲν ζώσας ἐναριθμῶ ». Γι’αὐτὸ σὰν τὸν χορὸ τῶν Θηβαίων αἰσθάνεται κι αὐτὸς ὅτι μάτην χορεύει. Κάπως ἔτσι γεννιέται ἡ κατάθλιψη στὸν κόσμον, οἱ καταχρήσεις, τὰ παρὰ φύσιν πάθη, οἱ κατακτήσεις ἄλλων χωρῶν καὶ ... ἡ εὐτυχία χάνεται.

Σήμερα οἱ μεγάλες Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ ὑπόλοιπου δυτικοῦ κόσμου διαθέτουν ὅπλα τρομερά, ἀστυνομίες, ἀντιτρομοκρατικὲς ὑπηρεσίες, ὑπηρεσίες πληροφοριῶν, καὶ ὅμως τρέμουν μπροστὰ σ’ἓνα παιδί, ποὺ τὸ χουν ζώσει μὲ ἐκρηκτικὰ. Ξοδεύουν ἀμύθητα ποσὰ, γιὰ νὰ

άντιμετωπίσουν έχθρους, πού ὅπως διαπιστώνουν ἔκπληκτοι κάποια στιγμή εἶναι δικά τους παιδιά. Ἡ παιδεία τους ἐξευτελίζεται ἔτσι, πού ἐκπαιδεύει νέους πού μισοῦν θανάσιμα (καί ὄχι ἀδικαιολόγητα συχνά) τοὺς γονεῖς τους. Ἐκπαιδεύει γυναῖκες πού πληρώνουν γιατρούς, γιὰ νὰ σκοτώσουν τὰ παιδιά τους μὲ τὶς ἐκτρώσεις. Ἀκόμα μὲ τὴν «σοφή» τους οἰκονομία ἔχουν ὑποδουλωθεῖ ὅλα τὰ κράτη σὲ ἀόρατους δανειστὲς καὶ στενάζουν οἱ πιὸ ἀδύναμοι λαοὶ ἀπὸ δυσβάσταχτα χρέη. Οἱ ἄνθρωποι, μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πολιτική, ἀπέσπασαν ἀνυπολόγιστα κέρδη ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση γῆς καὶ θαλάσσης καὶ παρ' ὅλ' αὐτά, σ' αὐτὴ τὴν ἐξελιγμένη ἐποχὴ, πεινοῦν, διψοῦν καὶ μεταναστεύουν, γιὰ νὰ βροῦν καλύτερη τύχη, ἐνῶ ἄλλοι τρέμουν τοὺς τρομοκράτες. Καὶ οἱ πυρηνικὲς κεφαλές καὶ τὰ δηλητηριώδη ἀέρια παραμονεύουν στὰ ὀπλοστάσια. Αὐτὰ δὲν εἶναι κινδυνολογίες, εἶναι ἡ ἀπόδειξη τῆς ἀποτυχίας τοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ ἄστοι δὲν μποροῦν πιά νὰ ζήσουν χωρὶς τὸν ψυχίατρό τους, χωρὶς τὸν ἀστρολόγο τους, χωρὶς τὸν τραπεζίτη καὶ τὸν σεκιουριτά τους καὶ χωρὶς πορνεία καὶ μοιχεία. Ὁ μηδενισμὸς ἔχει σαρώσει παραδόσεις, θρησκείες, θεσμοὺς ὅπως ἡ οἰκογένεια, ἡ φιλοξενία, ὁ πατριωτισμὸς. Οἱ ἐξαιρέσεις ἔχουν τὸ μειονέκτημα νὰ εἶναι ἐξαιρέσεις καὶ βρίσκονται συνήθως στὶς τάξεις τῶν φτωχῶν καὶ τῶν περιθωριοποιημένων. Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὴν ἐξαντλημένη ἐλπίδα γιὰ μιὰ ἀνάκαμψη.

Ὅταν ὅμως πεισθοῦν οἱ ἄστοι ὅτι μὲ τὴν φιλοσοφία αὐτὴ δὲν ἔχουν ἐλπίδα νὰ εὐτυχήσουν ἀληθινὰ καὶ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸν μῦθο τοῦ πολιτισμοῦ, ποῦ ἄραγε θὰ στραφοῦν ; Δὲν ξέρουμε, γιὰτὶ ὁ κόσμος καλλιέργησε τρόπους σκέψης πού μόνο στὸ χάος ὀδηγοῦν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴ ραθυμία τους δὲν ἀλλάζουν εὐκόλα φιλοσοφία ζωῆς. Ὑπάρχει ὅμως βαθιὰ μέσα στὸν καθένα μας ἕνας ἀπωθημένος ἅγιος καὶ στὴν ἀποκάλυψή του ὀδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ μεγάλη θλίψη, ἀπὸ τὸν μεγάλο πόνο ἔτσι μᾶς ὠφελοῦν πρακτικὰ καὶ παράλογα οἱ δυστυχίες καὶ οἱ συμφορές !

Σὲ κάθε τόπο ὅμως καὶ σὲ κάθε ἐθνικὴ παράδοση ἔχει ἐγκαταστήσει ὁ Θεὸς μνημεῖα τῆς ὑπαρξῆς του καὶ ὑπομνήματα τῶν ἐντολῶν του. Καὶ καθὼς δὲν ζητάει ἀπὸ ὅλους παρὰ ἕνα ἐλάχιστο ὑπακοῆς στὶς ἐντολές του, δηλαδή τὴν ἀγάπη, τὴ φιλανθρωπία, ὁ κάθε ἄστος καὶ γενικὰ ὁ κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ κερδίσει Παράδεισο μὲ τὴν ἀρετὴν αὐτή. Καὶ μπορεῖ νὰ ζυγίζει μὲ ἀκρίβεια πόσο καλὸ καὶ πόσο ἀναγκαῖο εἶναι ἡ φιλανθρωπία ἐκτιμῶντας πόσο αὐτὸς τὴν χρειάζεται καὶ τὴν αἰσθάνεται ὁ ἴδιος, ὅταν τοῦ τὴν προσφέρουν.

Για να φτάσουμε όμως να γίνουμε φιλόανθρωποι πρέπει να διώξουμε από μέσα μας την άστική φιλοσοφία, την μετατροπή δηλαδή του εαυτού του ο καθένας σε κέντρο του κόσμου, και αποβάλλοντας τον κοσμικό «άνθρωπισμό». Ύστερα πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο σκέψης μας, να πάψουμε δηλαδή να είμαστε όρθολογιστές και να αναζητήσουμε την πίστη· ή πίστη κατά τον απόστολο Παύλο είναι : “ Πραγμάτων έλεγχος ού βλεπομένων”. Με την πίστη θα ιδούμε θαύματα και το πρώτο και κύριο θα είναι η επιστροφή ή δική μας. Έτσι θα εύτυχήσουν οι άστοι, όταν πάψουν δηλαδή να είναι άστοι και αναζητήσουν τον Παράδεισο με την άθωότητα και την φιλανθρωπία. Δεν θα χρειάζεται οργανιστικές ψυχαγωγίες πια ο άνθρωπος, παραισθησιογόνα, τυχερά παιχνίδια, διαστροφές, πλοῦτο και άλλα, που τὰ χρειάζεται τώρα, για να έπαληθεύει έστω και μάταια διαρκώς τον μῦθο τῆς χωρίς Θεό εύτυχίας.

Με τις πρώτες απόπειρες άμφισβήτησης τῆς άστικῆς ψυχολογίας θα φυσήξει ένα αεράκι άνοιξιάτικο στην ψυχή μας, θα διώξει τὰ σύννεφα τῆς κατάθλιψης και οι άνθρωποι θα νιώθουν άθῶοι και χαρούμενοι, χωρίς να τούς νοιάζει αν τούς χαρακτηρίσουν άφελείς και χαζοχαρούμενους, όπως δεν νοιάζει και στα παιδιά.

Έπίλογος.

Άδελφοί μου, η σωτηρία του κόσμου έχει συντελεστεί με τη θυσία του Χριστού και με την Άνάστασή του. Δεν απαιτείται πλέον άλλη θυσία παρά μόνον η όμολογία τῆς άποτυχίας μας. Να σταματήσουμε τον τεχνητό Παράδεισο του ανθρώπου-Θεοῦ. Η όμολογία αυτή άποτελεῖ λογική κρίση, για να φέρει θεραπεία πρέπει να γίνει έξομολόγηση, αλλά αυτό έμποδίζεται από την ραθυμία και την άλαζονεία τῶν ανθρώπων. Τὰ άγρια αυτά θηρία δεν τὰ νικάει καμμιά διαλεκτική, κι ἄς είναι αυτά-πόδεικτη ή άποτυχία μας. Ο άνθρωπος γίνεται ένα είδος μάρτυρα τῆς ιδεολογίας του, κι ἄς είναι αυτή που χάλκευσε τὰ δεσμά του. Όταν όμως μέσα στην παραζάλη τῆς δυστυχίας του, γυρίζοντας από την κηδεία του τέκνου του ή την ψυχιατρική κλινική, όπου πήγε και τὸ έκλεισε ή όταν μετά τὸ διαζῦγιο ιδεῖ τὰ όργισμένα μέσα στην άπελπισία τους μάτια τῶν παιδιῶν του ή όταν γυρίζει σπίτι της ή γυναῖκα μετά την έκτρωση ιδεῖ έσένα να γυρίζεις από την λειτουργία αναπαυμένος, ειρηνικός κι εύχαριστημένος και με την έκτίμηση τῶν παιδιῶν σου, τότε μπορεί να παρακινηθεῖ να κλάψει και τὸ κλάμα θα σώσει τον κόσμο, άδελφοί μου.

Τὸ δυνατό χαρτί του Θεοῦ στην πάλη του με τον διάβολο τὸ πετυχαίνει με τούς μάρτυρες. “Μάρτυρες Κυρίου πάντα τόπον άγιαζετε”, φω-

νάζει ἡ Ἐκκλησία μας. Αὐτοὶ οἱ μάρτυρες τῶν πρώτων αἰώνων τῆς Ἐκκλησίας μας ἐλύγισαν τὴν ἀλαζονεία τοῦ κόσμου καὶ σήκωσαν τὰ στέμματα ἀπὸ τὶς κεφαλές τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τὰ φόρεσαν στοὺς χριστιανοὺς βασιλιάδες τῆς ῥωμιοσύνης χωρὶς αἷμα, μόνο μὲ τὸ μαρτύριο τῆς ὑπομονῆς. Αὐτὸ τὸ ρόλο μᾶς ἀναθέτει στὴ δύσκολη τούτη ἐποχὴ ὁ Θεός. Νὰ δώσουμε τὴ μαρτυρία τῆς ἀλήθειας του καὶ τῆς ἀγάπης του. Καὶ χαίρομαι, γιατί καὶ μὲ τὴν παρουσία σας ἐδῶ σ'αὐτὴ τὴν ὁμιλία δείχνετε ὅτι ἤδη ἀναλαμβάνετε αὐτὸν τὸν ρόλο. Συγχαρητήρια.

Δακτυλογράφηση & Φιλολογικὴ Ἐπιμέλεια, Αἰκατερίνη Κόρμαλη Γανωτῆ.

Πηγή : <http://konstantinosganotis.gr/omilies-menou>